

Bataaki yaade to Ibraninkoo6e

No Laamdo haaldiri adunaaru e Biyum

¹ Gilla arande Laamdo haalaniino maamiraa6e meeden wakkatiiji keewdi e sifaaaji keewdi, haaldanii 6e e kunndude annabaa6e.

² Ammaa e ley nyalaade cakitiide de o haaldanii en e Biyiiko mo o tagiri adunaaru ndu fuu.* O wadi dum donoowo huunde fuu.

³ Biyiiko oon na yaynira teddeengal Laamdo. Alhaali makko ina foti e Laamdo jaati. Imo he6indorii huunde fuu e konngol makko jogiingol semmbe. Caggal ko o tilii laa6inde hakkeeji yim6e duum, o joodii gere nyaamo Laamdo jom manngu to dow kammu toon.

⁴ Ndelle biddo oon laatake burdo maleyka'en manngu, hono no innde nde Laamdo hokki mo ndeen burdi inde ma66e faa waawaa fonndideede.

Haala Biddo burdo maleyka'en

⁵ Si goonga, fay gooto e maleyka'en been Laamdo wi'aay:

«Wo a biyam,

hannden mi laatake Baaba maa.»†

Naa katin:

«Miin, mi laatanto o Baaba,

kanko du o laatanoo kam Biddo.»‡

* **1:2** Ndaaree du Yuhanna 1.3 to wi'i: *E makko Laamdo tagiri huunde fuu. Fay huunde tagaaka si wanaa e makko.* † **1:5** Jabuura 2.7. ‡ **1:5** 2 Samuwiilla 7.14.

⁶ Katin du, nde o ɓadinoo nulude afo ardiido oon ley adunaaru ndeen, o wi'i:

«Maleyka'en Laamdo fuu cujidana dum.»§

⁷ Laamdo wi'ii dow maleyka'en been:

«O wadi maleyka'en makko keni,
o wadi maccube makko demle yiite.»*

⁸ Ammaa dow Biddo oon, o wi'i:

«Laamu maa, aan Laamdo, heddoto faa abada abadin!

Potal woni sawru ndu laamortodaa.

⁹ Ada yidi fonnditaare,
ada wanyi oonyaare.

Saabe duum, Laamdo Joomiraado maa subii ma joori nebbam kaanankaaku dow maada,
hokki ma seyo burngo ngo banndiraaɓe maa fuu.»†

¹⁰ O wi'i katin:

«Aan Joomiraado, illa fuddoode
a joyyinii adunaaru,

e juude maa tagirdaa kammuuli diin.

¹¹ Kanji di timman. Aan kaa, a heddoto.

Di fuu di kiiddiran hono kaddule ni.

¹² A sowiran di hono saaya,

di mbattitorto no neddo wattitirta saayaaji muudum ni.

Aan kaa, a waylitataako,

nguurndam maa du walaa timmoode.»‡

¹³ Fay nde wootere, Laamdo wi'aay gooto e maleyka'en:

«Jooda gere nyaamo am,

faa mi wada njaabaa wayɓe ma.»§

§ 1:6 Fillitagol Tawreeta 32.43. * 1:7 Jabuura 104.4. † 1:9 Jabuura 45.7-8. ‡ 1:12 Jabuura 102.26-28. § 1:13 Jabuura 110.1.

14 Dume woni maleyka'en? Be fuu wo 6e ruuhu-
uji gollanooji Laamdo di o nulata faa ngollana
hebooŋe kisindam been.

2

Haala kisindam mawdam

¹ Ndelle, eden kaani wattude hakkillooji meeden
sanne e ko nanden duum, taa mbosoden goonga.

² Nulal Laamdo ngal maleyka'en njottini ngaal
tabitii. Luttuŋe ngal naa yedduŋe ngal fuu, kebii
jukkungo ngo kaandi.

³ Si wo hono nii, noy ndadirten enen si en njee-
bake kisindam mawdam hono dam? Kisindam
dam, Joomiraado artii haalude haala majjam, de
hettindantooŋe mo been laamni haala makko.

⁴ Laamdo beydi e dow seedaaku maŋŋe oon
katin maandeeji e kaayeeffiji e golleeji mawdi. O
yediri dokke Ruuhu Ceniido du no o muuyiri.

Haala dowiroowo yimbe to kisindam

⁵ E ley duum, wanaa maleyka'en been Laamdo
hokki laamaade adunaaru warooru ndu kaaleten
haala muudum nduun.

⁶ Won do Binndi di ceedii dow mo o hokki laa-
maade oon. Di mbi'i:

«Neddo wo dume faa ngattanaa dum hakkillo?

Dume bii-Aadama laatii faa kaybaa dum?

⁷ A leeyinii mo wakkatiyel seeda e ley maleyka'en.
A filii mo lefol darja e teddeengal,

⁸ a wattii huunde fuu e ley hawju makko.»*

Ko Laamdo watti huunde fuu e ley hawju makko
duum, ina holla imo laamii huunde fuu. Fay
huunde heddaaki nde dwtanaaki mo. Kaa si

* 2:8 Jabuura 8.5-7.

goonga, en nji'aay kulle deen fuu na dowtanii mo tafon.

⁹ E wakkatiyel seeɗa Iisaa leeyinaama ley maleyka'en. Ammaa joonin en nji'ii imo filaa darja e teddeengal saabe ko o yari torra maayde. Goonga ni, o maayanii yimbe fuu saabe hinney Laamɗo.

¹⁰ Sabo Laamɗo tagudo huunde fuu mo huunde fuu woodani oon anniyake wattude yimbe heewbe e darja muudum. Ndelle o tawi na haani o yaara Iisaa ley torra faa o wada dum ardiido kibbudo, potudo omtande yimbe been laawol kisin-dam.

¹¹ Sabo dey, Iisaa cenoowo yimbe oon e seniibe been wo yuwdi ngootiri. Dum saabii de Iisaa semtirtaa noddirde be sakiraaɓe muudum.

¹² Imo wi'a Laamɗo:

«Mi anndinan sakiraaɓe am been innde maa, mi manete hakkunde kawrital maɓɓe.»[†]

¹³ O wi'i katin:

«Mi yowan hoolaare am dow Laamɗo.»

Katin du o wi'i:

«Inani kam, miin e sukaaɓe be Laamɗo hokki kam been.»[‡]

¹⁴ Ndelle, ko tawaa sukaaɓe been wo teewu e yiyam, Iisaa du hawti e maɓɓe tagaadi ndiin. O wadii noon faa maayde makko jaaloo jogiido baawde maayde oon, dum woni Ibiliisa,

¹⁵ de o rimɗina yimbe be kulol maayde haɓɓunoo been haddi nguurndam muɓɓen fuu.

¹⁶ Ina laabi wanaa wallude maleyka'en waddi mo, ammaa wallude yuwdi Ibrahiima waddi mo.

¹⁷ Ndelle ina tilsi o laatoo hono sakiraaɓe makko been e huunde fuu, faa o laatanoo be Almaami

[†] **2:12** Jabuura 22.23. [‡] **2:13** Esaaya 8.17-18.

Mawdo jom yurmeende koolniido e ley golle Laamdo. Dum o wadi faa o itta 6e e jukkungo ngo 6e kaandi saabe hakkeji ma66e.

¹⁸ Kanko e hoore makko, o ndaartindoraama torraaji. Saabe duum, imo waawi wallude ndaartindetee6e been.

3

No Iisaa burdi annabi Muusaa teddude

¹ Sakiraa6e senii6e, Laamdo noddii on faa kawton e muudum dow kammu. Ngatton hakkillooji moodon e Iisaa Almasiihu. Wo o nulaado, wo o Almaami Mawdo mo ceedantoden.

² O hoolnake e Laamdo cu6iido mo oon, hono no Muusaa hoolnorii ley suudu Laamdo fuu noon.

³ De si goonga, nyi6oowo na 6uri nyimngo muudum manngu. Hono noon du, Iisaa burdi Muusaa manngu.

⁴ Suudu fuu na woodi nyi6oowo dum, de nyi6oowo huunde fuu oon wo Laamdo.

⁵ Muusaa wonnoo koolniido e suudu Laamdo nduun fuu. Wo o gollanoowo Laamdo faa o sappoo ko Laamdo wi'ata caggal makko.

⁶ Ammaa Almasiihu wo 6iddo koolniido. Kam woni hooreejo dow suudu Laamdo nduun. Enen ngoni suudu makko nduun, si tawii en tinnake e hoolaare, en keddake e jikke ko mantortoden duum.

Haala naatude e ley fowtere Laamdo

⁷ Saabe duum, no Ruuhu Ceniido wi'iri ni:
«Hannden, si on nanii daande makko,

- 8 taa njoornee berde moodon hono no maamiraabe mon ngadirnoo de muurti ni,*
nyannde 6e ndaartindinoo Laamdo ley ladde ndeen.
- 9 Be ndaartindake kam toon faa 6e ndaara munyal am,
fay ko 6e nji'i golleeji am haddi duubi capande nay.
- 10 Saabe duum tikkiranmi yimbe jamaanu oon,
mbiimi: wakkati fuu berde ma6be ina ndunya 6e e majjere,
6e anndaa laabi am fey!
- 11 Faa kuniimi ley tikkere am, mbiimi:
Be naatataa ley fowtere am abada.»†
- 12 Ndelle sakiraa6e, kaybee taa fay gooto moodon tawree bernde bonnde nde walaa goondinal, de sela Laamdo buurdo.
- 13 Ammaa cemmbunduron berde mon nyannde fuu haddi na wi'ee «hannden» taa luttal hiila on, de yoorna berde mon.
- 14 Sabo dey, si eden tinnoo e hoolaare nde keɓufen gilla fuddoode faa yaha timmoode fu, ndeen kaa en kawtii e Almasiihu.
- 15 Wo hono no Binndi diin mbiiri:
«Hannden, si on nanii daande makko,
taa njoornee berde mon hono no maamiraabe moodon ngadirnoo de muurti ni.»
- 16 Beye ngoni muurtu6e fay si tawaa nanii daande Laamdo? Be fuu wo 6e yimbe 6e Muusaa wurtinoo leydi Misira.

* 3:8 Dum woni yimbe Israa'iila muurtirnoo6e annabi Muusaa de mbi'i pornyitoo leydi Misira. † 3:11 Jabuura 95.7-11.

¹⁷ Beye ngonni ɓe Laamɗo tikkani ko foti duuɓi capande nay? Wo luttuɓe de maayi kantii ley ladde ɓeen.

¹⁸ Beye ngonni ɓe o hunanii naatataa e leydi ndi o hokkata fowtere makko ɓeen? Wo saliiɓe mo ɓeen ni.

¹⁹ Woodi, en nji'ii du, ɓe keɓaay naatude e fowtere makko sabo ɓe ngoondinaay.

4

¹ Laamɗo na heddii na hokka en amaana naatude fowtere muudum. Ndelle sanaa kulen taa fay gooto e meeden hunngoo naatude.

² Sabo enen du, en nanii kabaaru lobbo hono no yimɓe ley ladde ɓeen naniri ni. De kamɓe kaa, ko ɓe nannoo duum nafaay ɓe sabo ɓe kettindoraaki dum goondinal.

³ Kaa enen goondinɓe ɓeen, en naatan e fowtere Laamɗo ndeen. Kayre woni nde o wi'i:

«Ley tikkere am kuniimi, mbiimi:

«Be naatataa ley fowtere am abada!»*

Dum e taweede fuu, o yottinii fowtere ndeen gilla nde o joyyinnoo adunaaru ndeen.

⁴ Sabo nokku gooto e ley Binndi diin haalii haala nyalaande jeddaɓerde ndeen, wi'i:

«Laamɗo fowtii e golle muudum fuu e ley nyannde jeddaɓerde ndeen.»†

⁵ O wi'i katin:

«Be naatataa ley fowtere am abada.»

⁶ Woɓɓe kaa keɓan naatude ley fowtere ndeen. Artiiɓe nanude kabaaru lobbo oon ɓeen naataay e ley fowtere ndeen sabo ɓe calake ko Laamɗo wi'i.

* **4:3** Jabuura 95.11. † **4:4** Fuddoode 2.2.

⁷ Ndelle Laamdo wadi sardi‡ goddo bi'eteedo «handen». O haaliri dum e hunduko Daawda caggal duubi keewdi katin. Dum woni aayaare nde njanguuden naanen ndeen:

«Handen, si on nanii daande makko,

taa njoornee berde mon.»§

⁸ Sabo si goonga, si Yoosuwa yaariino yimbe to fowtere fu, Laamdo haalataano caggal duum haala sardi goddo.

⁹ Dum na holla yimbe Laamdo ina ndesanaa fowtere hono nde Laamdo fowti nyannde jeddaberde ndeen.

¹⁰ Sabo naatudo e fowtere Laamdo, kam du fowtiran no Laamdo fowtiri e golle muudum ni.

¹¹ Ndelle, tilay tinnitoden no mbaawruden fuu faa naaten e fowtere Laamdo ndeen taa fay gooto saamira no salaniibe Laamdo been caamiri noon.

¹² Konngol Laamdo ina wuuri, ina gollira baawde. Ingol buri kaafaahi mbelnaaki kundude didi fuu welude. Ingol yuwa faa ngol sennda bernde e yonki, faa ngol sennda yi'e e mbusam. Ingol saroo miilooji e anniyaaji gondi e bernde.

¹³ Tageefo fuu suudanaaki Laamdo. Huunde fuu na banga yeeso makko, na yi'ee. Wo yeeso makko njaabantoden ko'e meeden.

No Iisaa Almaami Mawdo oon worri

¹⁴ Ndelle kaaboden e ko ngoondinden duum faa wooda. Sabo en kebii Almaami Mawdo jaado dow kammu to yeeso Laamdo, dum woni Iisaa Bii Laamdo oon.

‡ 4:7 *sardi* wo wakkati podanoodo. § 4:7 Jabuura 95.7-8.

¹⁵ Almaami Mawdo meeden oon, wanaa neddo mo waawaa yurmaade en e lokkaaku meeden. O jarribaama no hebiraa fuu no njarriboraden ni, ammaa o wadaay hakke.

¹⁶ Ndelle, en kooloo battaade joodorgal Jom moyyere, faa keben yurmeende e moyyere, dum walla en nde kaajaden fuu.

5

No Iisaa laatorii almaami kibbudo

¹ Kala Almaami Mawdo ina subee hakkunde yimbe de halfinee gollande Laamdo saabe ma66e. Sanaa o yottina sadakaaji nyaamri e kirsamaaji saabe hakkeji.

² Joomum ina waawi yurmaade yimbe 6e andaa laawol Laamdo de majji been, sabo kam e hoore muudum wo lokkaajo hono no ma66e ni.

³ De saabe kam e hoore muudum wo lokkaajo, tilay yottina sadakaaji saabe hakkeji muudum du, wanaa saabe hakkeji yimbe tan.

⁴ Fay gooto waawaa hokkude hoore mum darja laataade Almaami Mawdo. Sanaa tawa Laamdo subii dum hono no suborii Haaruuna ni.

⁵ Almasiihu du, wanaa kam hokki hoore muudum darja laataade Almaami Mawdo. Wo Laamdo subanii mo dum. Kam wi'i mo:
«Wo a biyam,

hannden mi laatake Baaba maa.»*

⁶ O wi'i e ley nokku goddo:

«Wo a almaami faa abada
e sii almaamaaku Malkisedek.»†

* 5:5 Jabuura 2.7. † 5:6 Jabuura 110.4. **Malkisedek** Ndaaree 7.1-10

⁷ Nde Iisaa wonnoo e leydi ndiin ndeen, wadirii du'aawuuji e bullaali cattudi e gondi, nyaagake Laamdo baawdo hisinde dum e maayde oon. Laamdo jabanii mo saabe ko o dwtanii dum.

⁸ Fay si taweede kanko woni Biddo oon, o ekitake dwtanaade Laamdo e ley torraaji di o yari.

⁹ Saabe ko o hi66iniraa hono nii duum, imo waawi hokkude dwtanii6e mo been fuu kisdam nduumiidam.

¹⁰ Laamdo wadii mo Almaami Mawdo hono no Malkisedek.

Haala dow ko yaarata goondinal yeeso

¹¹ Miden njogii haalaaji keewdi e kabaaru o, de firrande on dum ina tiidi sabo on paamataa law.

¹² Odon kaannoo laataade jannginoobe gilla ko 6ooyi, ammaa faa hannden sanaa goddo janngina on jannde arandeere hono abajadda ley Haala Laamdo. Odon kaannoo taweede nyaamdu tekkundu nyaamoton, ammaa faa joonin e muy-nam ngondon.

¹³ Muynoowo fuu wo kecco tafon, faamataa kabaaru fonnditaare.

¹⁴ Ammaa nyaamdu tekkundu wo maw6e njeji. Been kaa marii hakkillooji mu66en, 6e mboownii ko'e ma66e senndude ko woodi e ko boni.

6

¹ Ndelle, njaaren yeeso dow anndude Almasiihu faa njottoden ki66al. Taa keddoden e jannde arandeere ndeen. Walaa ko ngarten e haala tuubude e gollleeji jaarooji en to maayde, e haala goondinde Laamdo.

² Walaa ko ngarten e haala lootagal batisima, e hono yowugol juude dow neddo, e ummital maaybe, e jukkungo duumiingo.

³ Njaaren yeeso. Noon ngadeten du si Laamdo jabii.

⁴ Si goonga, wurtiibe e laawol Laamdo been mbaawaa soyyaade de tuuba katin. Be kebiino annoora Laamdo, be meedii moyyere Laamdo, be kebii ngedu e Ruuhu Ceniido.

⁵ Be meedii haala Laamdo moyyuka kaan. Be meedii du baawde wakkati garoowo oon.

⁶ Caggal duum fu, be njoppii. Be mbaawaa tuubi-neede katin. Ina nanndi hono kambe e ko'e maɓbe iɓe tonta Bii Laamdo oon dow leggal palaangal katin, iɓe cementina dum.

⁷ Taykoden leydi: si ndi haarii yuwoole, si ndi funnii aawitirdi nafoori remooɓe been, ndi heban barke yuurudo to Laamdo.

⁸ Ammaa si ndi funnii kebbe e tuppe fu, ndi walaa nafaa, ɓooyataa ndi hudee, de sakitoo ndi duppee.

⁹ De onon kaa, sakiraaɓe am horsuɓe, fay si min kaaldi nii, miden tannyori wo e laawol lobbol ngondon, dum woni laawol kisindam ngool.

¹⁰ Sabo Laamdo wanaa oonyiido sakko yeggita golle moodon naa njinngu ngu kolludon dum nde ngollandon seniibe been ndeen e no ngadoton faa joonin du.

¹¹ De miden muuya mono e moodon fuu siina jokkude faa yaha timmoode, faa jikke moodon hiɓɓa, tabita.

¹² Min njidaa laatodon jaaybe. Ko min njidi dey, nyemmbiton ronooɓe ko Laamdo aadii

hokkude d̄um'en saabe goond̄inal muḅḅen e munyal muḅḅen.

Haala amaanaaji Laamdo celluḁi

¹³ Ko Laamdo wadanannoo Ibrahiima amaana d̄uum, wo hoore muudum hunorii, sabo walaa fuu potudo e muudum manngu faa hunoroo d̄um.

¹⁴ O wi'i: «Mi hunake, mi wadan e maa barke, mi hebbinan yuwdi maa faa heewa!»*

¹⁵ Woodi, Ibrahiima munyi faa heḁi ko Laamdo aadinoo hokkude d̄um d̄uum.

¹⁶ Yimḁe ina kunoroo burdo d̄um'en manngu, de hunayeere ndeen ina tabintina haala muḅḅen, ina itta jeddi gondi hakkunde muḅḅen diin fuu.

¹⁷ Nde Laamdo aadinoo d̄um ndeen, na yidi heḁooḁe amaana oon paama faa laaḁa anniya muudum waylitataako fey. Dum wadi de o beydi hunayeere e dow amaana makko oon.

¹⁸ Kulle didi de, d̄um woni hunayeere ndeen e amaana oon, mbaylitataako abada, sabo Laamdo fenataa. Ndelle, d̄um fuu na semmbindina berde meeden, enen doggirḁe to Laamdo faa njogoden jikke mo kokkaden oon.

¹⁹ Jikke oon wo tonteere sellunde hoolniinde, tiigiinde yonkiiji meeden. Imo dowa en faa paltoden lefol paliingol† e nokku burdo fuu senaade to dow kammu toon.

²⁰ Iisaa artii en, naati toon saabe meeden. O laatanake en Almaami Mawdo faa abada hono Malkisedek.

* **6:14** Fuddoode 22.16-17. † **6:19 lefol paliingol** ngool ina holla ko senndata hakkunde to yimḁe ngoni e to Laamdo heedi ley nokkuure burde fuu senaade.

7

Kabaaru almaami bi'eteedo Malkisedek

¹ Malkisedek oon laatakeno kaananke ngaluure wi'eteende Salaam. Wo o almaami mo Laamdo Toowdo subii. Kanko hawroynoo e Ibrahiima wakkati wartannoo wolde nde jaalinoo kaanankooŋe, o barkini dum.*

² Ibrahiima hokki mo sappoŋerde e huunde fuu ko heŋoynoo e wolde ndeen. Maanaa innde Malkisedek woni: «kaananke ponnditiido». Katin du wo o kaananke Salaam. Dum na fiirta «kaananke jam».

³ Binndi diin cifaaki baabiiko naa inniiko naa maamiraaŋe makko fey. Di kaalaay haala rimeede makko naa maayde makko. Imo wa'i hono Bii Laamdo oon: o heddoto wo o almaami faa abada.

⁴ Ndaaree no teddeengal Malkisedek foti mawnude, sabo fay Ibrahiima maami en oon hokkii mo sappoŋerde ko heŋunoo e wolde ndeen fuu.

⁵ Katin du, almaami'en yuuruŋe e Lewi† been njamiraa e ley sariya nanngude sappoŋerde e Israa'iila'en fuu, fay si taweede kam'en du wo yuuruŋe e Ibrahiima.

⁶ Ammaa fay ko Malkisedek jeyaaka e yuwdi Lewi, jaŋii sappoŋerde jawdi Ibrahiima, de barkini dum, kam keŋudo amaanaaji Laamdo oon.

⁷ Sikke fuu walaa, barkinoowo ina ŋuri barkinteedo teddude.

* **7:1** Ndaaree Fuddoode 14.17-20. † **7:5** *Lewi* woni maama Muusaa e Haaruuna.

⁸ Katin du, yuuruŋe e Lewi, jaŋooŋe sappoŋerde Ƌeen, na maaya. Ammaa Malkisedek wo buurdo hono no Binndi ɗiin ceedorii noon.

⁹ Eden mbaawi fay wi'ude: ko Ibrahiima hokki sappoŋerde duum, Lewi mo yuwdi muudum jaŋata sappoŋerde oon, kam du hokkii nde.

¹⁰ Sabo fay si taweede Lewi oon rimaaka tafon, e Ƌanndu maammum Ibrahiima wonnoo nde Malkisedek jakkitinoo Ibrahiima ndeen.

¹¹ Laamdo hokkii Israa'iila'en Tawreeta, jooyyinii ɗum dow almaamaaku Lewinkooŋe. Joonin le, si tawiino almaamaaku nguun hiɓɓiino fu, ndeen garol almaami goddo hono Malkisedek mo yuuraay e Haaruuna, wala nafa.

¹² Woodi du, si almaamaaku waylitake fu, tilay jamirooje du mbaylitoo.

¹³ Kulle ɗeen ina kaala haala Joomiraado meeden. O jeyaaka e yuwdi Lewi. Wo e lenyol gongol o jeyaa, ngol fay gooto muɓɓen gollaay golle almaami hirsirde abada.

¹⁴ Sabo en fuu en anndii, Joomiraado men oon e lenyol Yahuuda yuuri, de Muusaa kaa haalaay e dow lenyol ngool nde haalnoo haala almaamaaku.

No Iisaa laatorii almaami nanndudo e Malkisedek

¹⁵ Kabaaru o Ƌeydan laaɓude du si almaami goddo ɓangudo oon nanndii e Malkisedek.

¹⁶ O laataaki almaami saabe yamiroore dow lenyol makko. Ko o laatorii almaami dey, wo saabe baawde gonde e nguurndam ɗam halkataake.

¹⁷ Sabo Binndi ɗiin mbi'ii:

«Wo a almaami faa abada
e sii almaamaaku Malkisedek.»

18 Ndelle yamiroore arandeere ndeen ittaama sabo walaa semmbe, nafaay.

19 Si goonga, ley Tawreeta Muusaa oon fay gooto laataaki kiḅḅudō. Joonin kaa en njowii jikke men e ko ɓuri Tawreeta Muusaa oon. E jikke oon kebirten ɓattaade Laamdō.

20 Katin du, Laamdō wadii hunayeere muudum. Lewinkooŋe ɓeen le, Laamdō hunanaaki dum'en.

21 Ammaa Iisaa laatorake almaami e dow hunayeere. Laamdō wi'i mo:

«Miin Joomiraadō hunii,
waylitataa ko anniyii du, wi'i:

Wo a almaami faa abada.»‡

22 Hono nii Iisaa laatorii tolma§ kokkoowo en hoolaare wondunde e amaana ɓurdō woodde oon.

23 Ko jokkiti katin, almaami'en ɓeen ina keewnoo sabo maayde na haɗa ɓe heddodaade e golle maḅḅe.

24 Ammaa Iisaa woni duumiidō faa abada, almaamaaku muudum du walaa kaaddi.

25 Saabe duum, imo waawi hisinde ɓattoriibe Laamdō saabe makko ɓeen kisindam kiḅḅudam. Imo waawi hisinde ɓe sabo imo wuuri faa abada, imo surana ɓe to Laamdō.

26 Ndelle, Iisaa woni Almaami Mawdō mo kaajaden: wo o ceniidō, o walaa feloore, laru* fuu walaa e makko. O senndaama e waduḅe hakke. Katin du, o toownaama dow huunde fuu to dow kammu.

‡ 7:21 Jabuura 110.4. § 7:22 *Tolma* wo maande holloore hoolaare. * 7:26 *Laru* e sokottu fuu wo gootum. Wo nyakugol ley ko yi'etee e ko yi'ataake.

27 O nanndaay e almaami'en maw6e wo66e. Been kaa, nyannde fuu sanaa 6e artoo 6e ngadana ko'e ma66e kirsamaari saabe hakkeeki ma66e. Caggal duum, 6e ngada saabe hakkeeki yim6e. Ammaa Iisaa hokkitirii hoore muudum laatoo kirsamaari, de nii ittiri hakkeeki yim6e nde wootere heyooore yim6e jamaanuuji fuu.

28 Tawreeta Muusaa oon ina darna yim6e lokkaa6e faa laatoo Almaami'en Maw6e. Ammaa hunayeere nde Laamdo hunii caggal Tawreeta ndeen darnii Biddo kibbinaado faa abada oon.

8

No Iisaa laatorii curoowo ley amaana burdo woodde oon

1 E ley ko kaaleten duum, inan haala 6urka manngu: eden ngoodi Almaami Mawdo, oon woni joodiido gere nyaamo joodorgal Jom manngu dow kammu.

2 Imo golla golle makko e ley nokkuure seniinde. Dum woni hukum goongaajo mo Joomiraado darni, wanaa mo neddo darni.

3 Almaami fuu ina suboraa faa yottina to Laamdo sadakaaji nyaamri e kirsamaaji. Dum le, tilay Iisaa laatantoodo en Almaami Mawdo oon du he6a huunde faa yottina.

4 Sini to leydi ga o wonnoo fu, o laatataako almaami, sabo dey, ina woodi almaami'en wad-doo6e dokke kawrooje e Tawreeta Muusaa.

5 To almaami'en been ngollata toon na holla en ko woni dow kammu. Nokku ma66e oon wo sifa tan. Nde Muusaa badinoo darnude hukum seedaaku oon ndeen, Laamdo sappani mo, wi'i:

«Tinnodaa, ngadiraara huunde fuu dow sifa mo kollumaami dow waamnde oon.»*

⁶ Ammaa joonin, Almasiihu halfinaama gollal dewal burngal ngal maŋŋe ngaal woodde, sabo wo curanoowo yimŋe ley amaana burdo woodde oon. Amaana oon waldaa e arandeejo oon, o yowaama dow haalaaji gondi e amaana burdi woodde.

⁷ Sini amaana arandeejo oon laatakono kibbuɗo fu, walaa fuu ko didaŋo nafata.

⁸ Ammaa Laamdo wo felu yimŋe muudum, wi'i: «Miin Joomiraado mido wi'a nyalaade ina ngara de ngadammi amaana keso e yimŋe Israa'iila e yimŋe Yahuudiya.

⁹ O nanndataa e amaana mo ngadidinnoomi e maamiraabe maŋŋe nde dowunoomi dum'en faa mi wurtina dum'en leydi Misira ndeen.

Ko kamŋe e ko'e maŋŋe ŋe mbonni amaana am duum,

miin du mi tottitake ŋe.

Noon mbiimi, miin Joomiraado.»

¹⁰ Joomiraado wi'i:

«Inan amaana mo ngadidammi e Israa'iilankooŋe caggal balde deen:

Mi wattan jamirooje am e hakkillooji maŋŋe,

mi winnda de e berde maŋŋe,

mi laatoo Laamdo maŋŋe,

ŋe laatoo yimŋe am.

¹¹ Katin walaa fuu ko neddo tindina gondo muudum,

maa sakiike mum faa wi'a dum: «Hey, anndu

Joomiraado»,

sabo yimŋe fuu anndan kam,

* 8:5 Wurtagol 25.40.

gilla lo'u6e faa e teddu6e.

12 Sabo mi yaafoto lutti ma66e,
mi ittan hakkeeji ma66e e hakkillo am fey.»†

13 Ko o haali kabaaru amaana keso oon duum, o
hiiddini amaana arandeejo oon. Joonin kaa, ko
naywi faa nyoofii duum badake lallineede.

9

Haala dewal ley amaana kiid6o oon

1 Amaana arandeejo oon ina joginoo jamirooje
kawjiide dewal Laam6o, kam e nokkuure dewal
seniinde wonnde to leydi ga.

2 Nokku oon wo hukum mo cuudi didi: aran-
deeru nduun wo suudu seniindu inndirtee. Doon
joyyinirde fitilla e taabawal gondungal e buuru
cakkaado ngonnoo.

3 Yeesooru nduun woni caggal lefol paliingol
ngool. Innde mayru wo nokkuure burnde fuu
senaade.

4 Ley mayru urirde wadiraande kanje e
keesuwal amaana mooytiraangal kanje ngonnoo.
Ley keesuwal ngaal ina woodi loongel kanje
goodungel nyaamdu wi'eteendu «manna», kam e
sawru Haaruuna wilitinnoonda nduun e alluje
de amaana oon winndaa e mu6ben deen.

5 To dow keesuwal toon na woodi nate ma-
leyka'en dido wi'eteebe keruba'en, wo 6e maande
teddeengal Laam6o. Bippee6e ma66e ina ku-
uri nokku do yiyam daam rufetee faa hakkeeji
njaafee doon. Ammaa en mbaawaa sifaade kulle
deen faa laa6a e wakkati o.

† 8:12 Yereimiya 31.31-34.

⁶ Noon kulle deen fuu moyyiniraa. Nyannde fuu almaami'en been ina naata, ina mburtoo to suudu arandeeru toon faa ngolla golle mu66en.

⁷ Ammaa ley suudu yeesooru nduun, Almaami Mawdo oon tan naatata e mayru hitaande fuu nde wootere. Katin du tilay o naadda e yiyam kirsamaaji faa o itta hakkeji makko, e hakkeji yim6e di anndaano diin.

⁸ Inan ko Ruuhu Ceniido sappii e kulle deen: si suudu arandeeru na heddii fu, nokku burdo fuu senaare oon naatataake.

⁹ Dum fuu wo dum maande ko woni hannden: sadakaaji nyaamri e kirsamaaji fuu mbaawaa laa6inde gadoowo dum'en faa tawa bernde mum felataa dum.

¹⁰ Dewal ngaal ina ha66aa e jamirooje haala nyaamdu e njaram e lootaade lootaali feere feere. Jamirooje deen fuu na ka66aa e banndu tan wanaa e bernde, ide njokkee faa nyannde Laamdo tabintini huunde heyre.

Haala sadaka ley amaana keso oon

¹¹ Ammaa joonin, Almasiihu 6angii, wo Almaami Mawdo gadando en moyyereeji. O naatii e hukum burdo teddude burdo hi66ude, mo jungo bii-Aadama darnaay, mo jeyaaka e adunaaru tagaandu ndu.

¹² O naatii ley nokkuure burnde fuu senaade ndeen. O naaddaay e yiyam ndamkoy e nga'oy, wo e yiyam makko jaati o naaddi. Hono nii o rimdiniri en nde wootere faa abada.

¹³ E ley Tawreeta Muusaa, si yiyam damdi e ga'i e ndoondi nyale duppaange wiccaama e neddo tuundo fu, laabinan joomum ley diina.

14 Ndelle walaa ko haali haala yiyam Almasiihu daam! E baawde Ruuhu duumiido oon, Almasiihu hokkii hoore muudum Laamdo no kirsamaari ndi walaa laru. Dum wadi de yiyam makko laabinan miilooji berde meeden e golleeji jaarooji en to maayde, faa ndewen Laamdo buurdo oon.

15 Saabe duum, o laatii curoowo hakkunde yimbe e Laamdo ley amaana keso oon, faa yimbe be Laamdo noddi been keba ndongu nduumingu ngu Laamdo aadii hokkude nguun. Dum fuu dum wadii sabo goddo maayii, faa rimdina woofube e ley amaana arandeejo oon.

16 Kabaaru ndongu, na tilsi laamnee joomum maayii.

17 Tilay ndongu tabita caggal maayde, sabo ngu tabitataa sanaa tawa joomum maayii.

18 Dum wadi de fay amaana arandeejo oon tabitaay si wanaa yiyam rufaa.

19 Nde Muusaa hollitinnoo yimbe been jamirooje gonde e Tawreeta deen fuu ndeen, hooyi yiyam nga'oy e ndamkoy, jillunduri dam e ndiyam, de suuwiri toon leebi baali boddeji e licce hisop, de wicci dewtere Tawreeta ndeen e yimbe been fuu.

20 O wi'i: «Dum woni yiyam tabintinoojam amaana mo Laamdo yamiri on njokkon oon.»*

21 Hono noon katin, o wicciri yiyam e dow hukum ceniido oon, kam e gineeji dewruɗi Laamdo diin fuu.

22 Si goonga, ko ɓuri heewude ley Tawreeta fu, wo yiyam laabinta dum. Si wanaa yiyam rufaa fu, hakke yaafataake.

* 9:20 Wurtagol 24.8.

Haala kirsamaari ki66undi

²³ Kulle deen ngonni nate kollitooje kulle gonde dow kammu deen, ide kaajaa laabinireede yiyam daabaaji. Ammaa kulle kammunkooje deen, kam'en kaa ina kaajaa sadakaaji burdi noon woodde.

²⁴ Sabo Almasiihu naataay e nokkuure dewal seniinde nde 6i66e-Aadama nyibi, nanndunde e goongaare wonnde dow kammu ndeen. Ammaa, to kammu toon pay o naati faa o heedana en joonin yeeso Laamdo.

²⁵ Almaami Mawdo na naata hitaande faa hitaande e ley nokkuure burnde fuu senaade ndeen, na yaada e yiyam daaba. Ammaa Almasiihu naatiraay hono noon faa o ittana hoore makko sadaka kile keewde.

²⁶ Si tawiino noon fu, Almasiihu torreteno kile keewde gilla e fuddoode adunaaru faa joonin, ammaa dum laatoraaki noon. O 6angii nde wootere tan faa abada faro timmoode wakkitiiji, faa o itta hakkeji yimbe saabe ko o hokkitiri hoore makko hono no kirsamaari ni.

²⁷ Cakitte 6ii-Aadama wo maayde nde wootere, caggal duum, saree.

²⁸ Hono noon, Almasiihu du hokkitiri hoore muudum hono no kirsamaari ni nde wootere faa ronndoo hakkeji yimbe heewbe. O 6angan didaiberde, de wanaa faa o ronndoo hakkeji, ammaa wo faa o waddana yimbe doomube garol makko 6een kisindam.

10

¹ Tawreeta Muusaa oon wo sifa moyyereji garooji diin, wanaa tagaadi majji pay. Jokku6e

Tawreeta been na ndewra Laamdo kirsamaaji wakkatiiji fuu ley hitaande fuu. Ammaa Tawreeta oon waawaa hiɓɓinde battoriiɓe Laamdo kirsamaaji been.

² Si imo waawnoo hiɓɓinde ɓe, yottingol sadakaaji yoppeteno. Sabo dey, si rewoobe been laaɓinaama nde wootere fu, ɓerde maɓɓe pelataa ɓe saabe hakkeeji katin.

³ De wanaa noon laatorii. Kirsamaaji hitaande faa hitaande diin miccintinan yimɓe hakkeeji muɓɓen.

⁴ Sabo yiyyam ga'i e damdi daam waawaa ittude hakkeeji fey.

⁵ Dum wadi, wakkati mo Almasiihu naati adunaaru oon, wi'i Laamdo:

«Wanaa kirsamaaji muuyudaa, wanaa sadakaaji nyaamri muuyudaa,
ammaa a wadani kam ɓanndu.

⁶ Sadakaaji duppamaaji e sadakaaji saabe hakke du,
mbelataa ma.»

⁷ Ndeen, o wi'i:

«Inani kam, mi warii faa mi wada muuyde maada,
aan Laamdo,
no winndiraa ley dewtere Tawreeta dow am ni.»*

⁸ O wi'i tafon: «A yidaa sadakaaji kirsaadi, a yidaa sadakaaji nyaamri kam e sadakaaji duppamaaji e sadakaaji saabe hakkeeji. Di mbelataa ma.» O wi'ii dum fay si sadakaaji diin ina kokkiree hono no Tawreeta yamiri ni.

* **10:7** Jabuura 40.7-9.

⁹ Caggal duum, o wi'i: «Inani kam, mi warii faa mi wada muuyde maa.» Noon Laamdo ittiri sadakaaji arandeeji diin de tabintini sadaka keso oon.

¹⁰ Ko Iisaa Almasiihu wadi muuyde Laamdo duum, laabinii en e hakkeoji. Sabo dey, o hokkii banndu makko laatanoo en sadaka, o hokkii ndu nde wootere faa abada.

¹¹ No gollal sadaka aranal ngaal worri, almaami fuu wo daraniido golle muudum nyannde fuu, ina yottina sadakaaji diin wakkati fuu, ammaa di mbaawaa ittude hakkeoji.

¹² Ammaa Almasiihu hokkirii hoore muudum wo sadaka ittoowo hakkeoji nde wootere faa abada. Caggal duum, o joodii gere nyaamo Laamdo.

¹³ Doon o doomata faa Laamdo wada o yaaba waybe mo.

¹⁴ Ndelle, ko o laatii kirsamaari duum, o hi66inii yimbe be hakkeoji mu66en laabintee been faa abada.

¹⁵ Ruuhu Ceniido du na seedanoo en dum. Sabo o wi'ii tafon:

¹⁶ «Joomiraado wi'i:

Inan amaana mo ngadiidammi e ma66e
e ley balde garooje:

Mi wattan jamirooje am e berde ma66e,
mi winnda de e hakkillooji ma66e.»

¹⁷ O jokkintini katin, o wi'i:

«Mi ittan hakkillo am e hakkeoji ma66e e bonan-
daaji ma66e fey.»†

¹⁸ Woodi ndelle, do hakkeoji njaafaa fu, sadaka ittoowo hakkeoji walaa katin.

† **10:17** Yeremiya 31.33-34.

No Laamdo badortee

¹⁹ Saabe duum sakiraabe, yiyam Iisaa ndu-faadam daam hokkii en laawol naatude e nokku-ure burnde fuu senaade ndeen e berde baaltiiŋe.

²⁰ O udditanii en laawol kesol buurngol, naatir-teengol lefol paliingol ngool, kangol woni banndu makko nduun.

²¹ Eden njogii Almaami mawdo ardinaado su-udu Laamdo nduun.

²² Ndelle, battitoroden Laamdo berde goongaaje e goondinal ngal sikkitiraaka. Sabo berde meeden laamnaama, pelataa en dow ko boni, balli meeden du lootiraama ndiyam laabudam.

²³ Tiigoden jikke mo kaaleten haala muudum faa wooda, sabo Laamdo wo koolniido, wadan ko aadii.

²⁴ Ndaaren hakkunde meeden no poodundurten njingu e golleeji lobbi.

²⁵ Taa celen hawritinde no wobbē ngadata ni. Ammaa sanaa cembunduren berde, sakko ko nji'oton nyalaande Joomiraado ndeen ina badoo warude.

²⁶ Sabo si goonga, si eden kensoo eden ngada hakkeji caggal ko annduden goonga faa laabi fu, sadaka ittoowo hakkeji heddaaki katin.

²⁷ Ko heddii dey, doomugol kulbiniingol nyannde kiite, kam e yiite mannge nyaamoowe yeddube Laamdo ngeen.

²⁸ Si neddo salake Tawreeta Muusaa oon fu, waraama e dow seedaaku yimbe dido naa tato, yurmataake.

²⁹ Ndelle miilee, sabo ina haani neddo juk-kee jukkungo burngo noon manngu si yaaŋiriii Bii Laamdo yawaara, huyfinii yiyam amaana

cenudam dum daam, mbonkake Ruuhu gaddoowo moyyere oon.

³⁰ Sabo eden anndi Laamdo wi'ii:

«Wo miin jeyi njomnitaari, wo miin yoŋoyta.»

O wi'i katin:

«Joomiraado saroto yimbe muudum.»‡

³¹ Hey, saamude e juude Laamdo buurdo oon ina hulbinii!

³² Miccitee nyalaade moodon arane deen, caggal nde Laamdo yaynunoo hakkillooji moodon. On ndurwii ley torraaji keewdi e munyal.

³³ Wakkatiiji odon kuyfiniree jennooje e toonya yeeso yimbe, wakkatiiji odon njaaba wondude e wofbe wadaabe noon.

³⁴ Si goonga du, on cunodake e uddaabe ley kasu, woodi on njaabii teeteede ko njogidon duum fuu. On njaabirii dum seyo, sabo on anndii odon njogii ko buri duum fuu woodude, ko tabitata faa abada.

³⁵ Ndelle, taa njoppee hoolaare mon, sabo inde jogii mbarjaari mawndi.

³⁶ Wo munyal kaandudon. Ndeen si on ngadii muuyde Laamdo fu, on keban ko aadanii on.

³⁷ Sabo ina winndaa:

«Si wadii seeda fu,

kaando warude oon waran, o hanndataako.»

Laamdo wi'ii:

³⁸ «Ponnditaniido kam wuurdan goondinal,§

ammaa si yeccitake,

bernde am yardataako dum.»

‡ **10:30** Fillitagol Tawreeta 32.35-36. § **10:38** Habakuk 2.3-4.

³⁹ Enen kaa, en njeyaaka e yeccotooŋe de kalkee been. Be njeyaaden e muɓɓen dey, goondinŋe faa yonkiiji muɓɓen ndannee been.

11

Haala goondinal

¹ Goondinal wo tannyorde heɓan ko yowi jikke e muudum, wo tannyorde ko yi'aay duum ina woodi.

² Saabe maggal, Laamɗo jabiri maamiraaŋe meeden.

³ Saabe goondinal, paamirden Laamɗo tagirii adunaaru ndu e ko woni e kammu fuu e konngol muudum. Ko yi'etee, fuu tagiraama e ko yi'ataake.

⁴ Saabe goondinal, Haabiila ittiranii Laamɗo sadaka burɗo mo Kayiinu oon. Goondinal wadi de Laamɗo hiisorii mo o ponnditiido nde jabannoo mo sadakaaji makko. Katin, fay ko o maayi duum, imo heddi waajaade en faa joonin saabe goondinal makko.

⁵ Saabe goondinal, Henok yeentiniraa dow kammu, meedaay maayde fey. Fay gooto yi'aay mo katin sabo Laamɗo yeentini mo. Si goonga du, Binndi ceedanake mo, mbi'i illa o yeentinaaka, imo weli Laamɗo.

⁶ Si neddo walaa goondinal, waawaa welude Laamɗo. Sabo gardo to Laamɗo fuu, tilay goondina imo woodi, goondina o barjoto filotooŋe mo been.

⁷ Saabe goondinal, Nuuhu sehiri laana faa danna koreeji muudum. O downtanii Laamɗo cappando mo ko warata, ko yi'aaka tafon duum. Noon

o sarorii adunaaru ndu fuu. Laamŋo du hiisorii mo o ponnditiido saabe goondinal makko ngaal.

⁸ Saabe goondinal, Ibrahiima nootorii noddaango Laamŋo, yehi to leydi ndi Laamŋo aadanii ŋum heban. De o dilli tawi le o anndaa fuu to o fonndii.

⁹ Saabe goondinal, o joodii hono janano e leydi ndi o aadanaa ndiin. Isiyaaka e Yaakuuba du njoododake e makko e ley hukumuuji. Kam'en du ngonni hebidooŋe e makko amaana gooto oon.

¹⁰ Ibrahiima wadii ŋum sabo na heŋinoo ngaluure yowiinde dow jyyinirde duumiinde nde Laamŋo diidi de nyibi ndeen.

¹¹ Saabe goondinal, Ibrahiima hokkiraa hebude yuwdi, fay si taweede o naywiino, jom suudu makko Saaratu du wo dimaro-no. O hebii yuwdi ndiin sabo o hoolake Laamŋo yottinan aadi muudum.

¹² Ndelle nedŋo gooto nayeejo faa baŋii maayde hebi yuwdi potundi e koode kammu heewude. Hono njaareendi maayo du, ndi limataako.

¹³ Yimbe been fuu maaydii e goondinal muɓben tawi ko Laamŋo aadanii ŋum'en duum tabitaay tafon. Ammaa be kaynake ŋum to woddi, de be kuyani ŋum. Be cemtaay wi'ude wo be hoɓbe du, wo be weerbe e adunaaru ndu.

¹⁴ Ko be kaaldi noon duum, hollii faa laabi iɓe pilanoo ko'e maɓbe leydi ndi be njeyi.

¹⁵ Katin du si hakkillooji maɓbe ina ngonnoo e leydi ndi be njaltunoo ndiin, iɓe mbaawnoo yeccaade toon.

¹⁶ Kaa si goonga, iɓe poodanoo leydi ɓurndi woodde, ŋum woni ngonndi dow kammu ndiin.

Saabe duum, Laamdo semtiraay noddireede Laamdo ma66e, moyyinanii 6e ngalluure.

17 Saabe goondinal, nde Laamdo ndaartindinoo Ibrahiima ndeen, ja6iri hokkude Isiyaaka faa laa-too kirsamaari. Si goonga, o segilanake hokkude 6iyiiko korsudo oon hono sadaka, fay si Laamdo na aadanii mo lenyol keewngol.

18 O wadii dum fay ko Laamdo wi'i mo: «Wo faro Isiyaaka yuwdi maa hiisortee.»*

19 Ibrahiima ina jogorii Laamdo ina waawi ummintinde 6iyum Isiyaaka e maayde. Saabe hoolaare ndeen, o wartiranaa 6iyiiko hono wo ummitiido e maayde.

20 Saabe goondinal, Isiyaaka barkiniri Yaakuuba e Isuwa. O faami ko o barkini 6e duum tabitan jaango.

21 Saabe goondinal, nde Yaakuuba 6adinoo maayde ndeen, barkiniri 6i66e Yuusufi dido been gooto gooto. O tuugii sawru makko, imo teddina Laamdo.

22 Saabe goondinal, nde Yuusufi 6adinoo maayde du, sapporii wurtagol 6i66e Israa'iila leydi Misira. E ley majjum, o tindinii 6e 6e kooya yi'e makko.

23 Saabe goondinal, saaraabe Muusaa cuufiri dum lebbi tati caggal rimeede muudum. Be nji'ii o cukalel lobbil, de 6e cuusii salaade yamiroore kaananke ndeen.

24 Saabe goondinal, nde Muusaa mawnunoo ndeen, salii inndireede taan Fira'awna 6ii 6iyum debbo.

* **11:18** Fudfoode 21.12.

25 O suŋake wondude e yimŋe Laamŋo ŋeen e ley torraaji muŋŋen diina weltoraade wakkatiyel seeda ley hakke.

26 Imo hiisorii huyfineede saabe Almasiihu ŋuri woodde diina jawdi Misira ndiin, sabo hakkillo makko na woni dow mbarjaari ngaroori ndiin.

27 Saabe goondinal, o yaltiri leydi Misira tawi o hulaay tikkere kaananke oon. O siini yahude hono imo yi'a Laamŋo mo yi'ataake oon ni.

28 Saabe goondinal, o wadi iidi Faltagol. O yamiri yiiyam wujee e dammbude cuudi taa maleyka baroowo oon meema ŋiŋŋe Israa'iilankooŋe artiiŋe rimeede ŋeen.

29 Saabe goondinal, Israa'iilankooŋe peyyitiri Maayo Maaliya ngoon dow leydi njoorndi. Ammaa Misirankooŋe tefunoobe feyyitirde noon ŋeen fuu njoolake.

30 Saabe goondinal, lalgaaje mawde deenude Yeriko deen caamiri ko Israa'iilankooŋe ngadi balde jeddi ina piiltoo de duum.

31 Saabe goondinal, Rahabu debbo woykuuru oon† dadiri halkideede e luttuŋe Laamŋo ŋeen, sabo o jaŋŋake Israa'iilankooŋe horooŋe leydi makko ŋeen e dow jam.

32 Dume mbi'ammi katin? Wakkati o heyataa kam faa mi haala kabaaru Gideyon e Barak e Samson e Yefta e Daawda e Samuwiila, kam e annabaaŋe heddiŋe.

33 Yimŋe ŋeen fuu, wo goondinal wadi ŋe njaalii kaanankooŋe, ŋe laamorii fonnditaare, ŋe keŋi ko Laamŋo aadii duum. Kangal wadi de ŋe muŋŋi kundude dawaadi ladde,

† 11:31 Maanaa **woykuuru** wo pijoowo jobeteedo ceede.

³⁴ 6e nyifi giiteeli ul'ultooji, 6e ndadi e mbelndi kaafaahi. Be tampii de 6e kebi semmbe. Be laatii suusu6e ley wolde, 6e ndiiwi konuuji gardi to ma66e diin.

³⁵ Saabe goondinal, rew6e wo66e kebiri maay6e mu66en ummintinaa. De yim6e wo66e le, torraama faa maayi saabe goondinal ngaal. Be njabaay heefordinde faa 6e ndannee, sabo i6e poodanoo iirtagol 6urngol woodde.

³⁶ Wo66e katin njalnora, piyaa dorri. Wo66e ngeyyaa, ngattaa ley kasu.

³⁷ Wo66e ma66e paddaa kaaye faa maayi. Wo66e tayiraa garjaaje. Wo66e mbardaa kaafaaje. I6e njiiloo i6e 6ornii guri be'i e baali, 6e talkaabe, 6e torraabe, 6e wadaabe ko boni.

³⁸ Wo 6e yiilotoo6e ley laddeji e ley baamle, ley lohi e ley gayde. Yim6e 6een le, adunaaru ndu haandaano e mu66en.

³⁹ Yim6e 6een fuu, Laamdo jabii dum'en saabe goondinal mu66en. Dum fuu e taweede, 6e kebaay ko Laamdo aadinoo duum.

⁴⁰ Be kebaay dum sabo Laamdo anniyake hokkude en ko 6uri dum. O muuyaay 6e laatoo hi66u6e si wanaa 6e tawdee e meeden.

12

No dartaare Joomiraado hollirta njingu muudum

¹ Ndelle enen, sini seedee6e dow goondinal fotu6e nii heewude ina piilii en, en njoppa donje teddu6e en fuu e hakke jii6udo en oon fuu no hoyiri. Njaaren yeeso dow munyal hono no dadundurteedo ni.

² Ngatten hakkillooji meeden dow Iisaa. Kam omtani en laawol goondinal, kam tabintinta goondinal ngaal du. Kanko, saabe ko o yi'i seyo ina hedii mo duum, o munyii maayde dow leggal palaangal ngaal, o yawi semteende maggal. Joonin, imo joodowii gere nyaamo joodorgal laamu Laamdo.

³ Dum le, miilodon mo, kanko munyando nganyaandi luttuŋe. Miilodon mo faa taa on tampu, taa berde moodon njoppa hoolaare muŋŋen.

⁴ Odon caloo hakke odon kaŋa e muudum, ammaa on kaŋaaka faa yiyam doggi tafon.

⁵ Yalla on njeggitii haala cemmbinooha ka Laamdo haaldi e moodon kaan, onon biŋŋe muudum naa? O wi'ii:

«Biyam, nde Joomiraado dartini ma fuu, taa yaw dum.

Taa bernde maa metta si o felii ma.

⁶ Sabo Joomiraado dartinan mo horsini, fiyan mo nanngiri biyum fuu.»*

⁷ Munyee dartaare ndeen. Inde holla Laamdo nanngirii on biŋŋe muudum. Biddo moy woni mo bammum dartintaa dum?

⁸ Si on ngalaa ley dartaare nde biŋŋe been fuu ndartintee ndeen fu, on nganaa biŋŋe goon-galaaŋe, on nganaa biŋŋe halal.

⁹ Woodi du, ko Baabiraabe meeden adunaaru been ndartinannoo en duum, en teddinii ŋe. Sakko Baaba meeden jom yonkiiji oon! Wanaa eden kaani jaŋande dum faa ŋura noon de mbuuren naa?

* **12:6** Banndi 3.11-12.

¹⁰ Baabiraa6e meeden ina ndartinannoo en no miilorii ina woodi faa 6ooyti seeda tan. Ammaa Laamdo na dartina en faa kawten e muudum ley senaare muudum. Wo beydaari meeden dartinirta en.

¹¹ Wakkati dartingol fuu, ndakam walaa. Naawalla tan woodi. Ammaa caggal duum, ingol waddana jaba6e dartineede been fonnditaare e jam.

¹² Ndelle tinnee, cemmbindinon juude moodon tampude deen e koppi mon di ngalaa semmbe diin.

¹³ Moyyinanee koyde mon laabi dartiidi, faa taa koyngal layoowal seelta, ammaa ngal dada.

Sappagol taa neddo waasu moyyere Laamdo

¹⁴ Tinnee, pilodon wondude e yim6e fuu dow jam. Pilodon senaare, sabo si on ngalaa nde, on nji'ataa Joomiraado.

¹⁵ Kilnee taa fay gooto yeccoo gada de hunn-goo moyyere Laamdo ndeen. Kilnee taa neddo moodon laatoo hono dadol kaadungol. Sabo si yaltii fu, na raabira yim6e heew6e tooke muudum.

¹⁶ Kilnee taa fay gooto moodon laatoo jaahili naa mo walaa kulol Laamdo hono Isuwa ni. Kam sonni mawniraagu muudum faa he6a ko nyaama nde wootere tan.

¹⁷ Odon anndi caggal duum, nde o yidunoo baabiiko barkina mo ndeen, o jabaaka. O waawaay waylitinde ko o wadunoo duum fay si o filorii dum e bojji.

¹⁸ Onon, on ngaraay to huunde waawnde meemeede hono no yim6e Israa'iila ngardunoo to waamnde Sinayi. Been kaa ngarii to yiite

nyanngunge e to cuddi tekkundi e nimre e henndu mawndu.

¹⁹ Be nanii fuufaango buututal e daande yuurunde dow kammu. Nanuŋe daande ndeen been nyaagii taa beydaneƣ fay konngol gootol no poti hulude.

²⁰ Sabo dey, ƣe kunnƣake waawtude ko Laamdo yamiri toon duum nde wi'unoo: «Ko meemi waamnde ndeen fuu, fay si wo daaba, wardee kaaye.»

²¹ Goonga du, ko ƣe nji'ata duum ina hulŋinii faa Muusaa e hoore muudum wi'i: «Mi hulii sanne faa mido diwna.»

²² Ammaa onon, on ngarii waamnde Siyona. On ngarii ngalluure Laamdo buurdo oon, dum woni Urusaliima gondo dow kammu, to maleyka'en ujunaaje ujunaaje kawriti ina mbeltodoo.

²³ On ngarii e kawrital ƣiŋŋe arandeeŋe ƣe inde muŋŋen mbinndaa dow kammu been. On ngarii to Laamdo carotoodo yimŋe fuu oon, on ngarii e yonkiiji fonnditiiŋe laatiiŋe hiŋŋuŋe been.

²⁴ On ngarii to Iisaa curoowo hakkunde yimŋe e Laamdo ley amaana keso oon. On ngarii to yiyam makko mbiccaadam, ngaddudam kabaaru burdo kabaaru yiyam Haabiila njuppiidam daam woodde.

²⁵ Ndelle tinnee taa calanodon Kaaldoowo e moodon oon. Sabo salinooŋe cappando dum'en dow leydi ga been ndadaay, sakko enen si en calanake cappanoowo en gondo dow kammu oon.

²⁶ Arande, daande makko dimmbii leydi ndiin. Joonin kaa, o fodake dum do, o wi'i: «Mi dimmban ndi katin. De wanaa leydi tan, ammaa kammu e

leydi fuu.»†

²⁷ Ko o wi'i «kilol gonngol katin» duum ina holla ko tagaa fuu dimmbete ittee, faa ko dimmbataako duum heddo kam tan.

²⁸ Ndelle wo laamu ngu dimmbataako kebeten. Saabe duum, njetten Laamdo, ndewren mo no weldata mo tawee e leeyinkinaare e kulol.

²⁹ Sabo Laamdo meeden na wai hono yiite halkoowe.

13

Haala waajuuji cakitiidi

¹ Keddoŋon e yidundurde, sabo on sakiraaŋe.

² Taa njeebee jippinde weerŋe, sabo woŋŋe ngadii noon mbeerni maleyka'en tawi anndaa yalla wo kam'en.

³ Miccitee uddaaŋe hono wo on uddida e muŋŋen. Miccitee torraaŋe du hono wo on torrida e muŋŋen.

⁴ Yimŋe fuu teddina dewgal. Tilay aadi dewgal jogoree laaŋal. Sabo Laamdo saroto fijoŋŋe wonŋe e dewgal e ŋe ngalaa e dewgal fuu.

⁵ Cenndon ko'e mon e yidde buudi. Kennyitorodon ko njogidon, sabo Laamdo wi'ii:
«Abada mi yoppataa ma, abada mi yeebataako ma!»*

⁶ Saabe majjum, eden mbaawi haalude dum do dow hoolaare:

«Joomiraado woni balloowo kam,
mi hulataa.

Dume neddo waawata wadude kam?»†

† 12:26 Agay 2.6. * 13:5 Fillitagol Tawreeta 31.6, Yoosuwa 1.5

† 13:6 Jabuura 118.6.

⁷ Miccitee ardiibe on, haalanbe on konngol Laamdo been. Miilodon dow no be njoodorii e ngurndam ma66e faa be ngadi nafa, nyemmbiton goondinal ma66e ngaal.

⁸ Iisaa Almasiihu waylitataako: no worrunoo keenan ni, worri hannden, noon du worrata faa abada.

⁹ Taa njabee waajuuji feere di on mboowaa nanude mbosina hakkilooji mon. Ko 6uri woodde, semmbe berde mon yuura e moyyere Laamdo, wanaa e jamirooje dow nyaamdu. Jamirooje deen nafaay jokku6e dum'en.

¹⁰ Eden njogii hirsirde teddirirteende Laamdo. Almaami'en golloo6e ley hukum ceniido been ngalaa laawol nyaamude ko woni dow mayre.

¹¹ Sabo ley Tawreeta Muusaa, Almaami Mawdo na wadda yiyam kirsamaaji ley nokkuure 6urnde fuu senaade faa dam laatoo sadaka saabe hakkeeji. Ammaa teewuuji majji diin, wo yaasin hodoorde toon mbuletee.

¹² Dum wadi de Iisaa du maayowi yaasin wuro faa senira yimbe yiyam muudum.

¹³ Ndelle, njalten tawowen mo yaasin wuro toon, ndonndoden semteende nde yimbe ndonndi mo ndeen!

¹⁴ Sabo to adunaaru ga en ngalaa ngalluure duumotoonde, ammaa eden piloo ngalluure waroore ndeen.

¹⁵ Ndelle, ko Iisaa rewrintini en e Laamdo duum, manen Laamdo wakkati fuu. Manoore ndeen wo sadaka jettooje, wo toni di cemtirtaa innude innde muudum.

16 Ammaa taa njeebee waɗude ko woodi. Peccon ko njogidon. Sabo sadakaaji diin ina mbela Laamdo.

17 Downtanodon ardiibe on, njaɓanon dum'en, sabo iɓe kaybi yonkiiji mon. Be kaaltanowan Laamdo golle maɓɓe fuu. Accee ɓe ngollira golleeji diin e seyo, wanaa e mettorgal. Sabo si ɓe ngadirii dum mettorgal fu, nafataa on.

18 Miden ɗaaroo on du'aare. Miden tannyori ɓerde amin pelaay min. Si goonga, muuyde amin woni yaarude no woodiri e huunde fuu.

19 Midɔ ɗaaroo on sanne ndu'anodon kam, yalla Laamdo ina hokka kam laawol mi warta e moodon law.

Baynundural

20 Laamdo jom jam, kam iirtini Joomiraado meeden Iisaa, duroowo baali mawdo oon, iirtinii mo saabe yiyam makko tabintinoojam amaana duumiido oon.

21 Laamdo baawdo dum oon, hokku on ko woodi fuu, faa ngadon muuyde muudum. O wada e meeden ko welata mo saabe Iisaa Almasihu. Teddeengal woodan mo faa abada abadin! Aamiina.

22 Sakiraabe, mido nyaagoo on kettindoree waa-juuji diin munyal, sabo ko mbinndanmi on do duum juutaa sanne.

23 Midɔ anndina on sakiike meeden Timote yoppaama. Si o yaawii yottaade ga, mi wardan e makko to moodon, min nji'a on.

24 Njowtee ardiibe on e seniibe been fuu. Sakiraabe yuuruɓe Itali been du ina njowta on.

25 Hinney Laamdo wonda e moodon, on fuu.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2